

כיתה + מס' כיתה	
שם משפחה	מס' ת"ז
שם פרטי	מקצוע
שם ביה"ס	סמל מוסד

מבחן בעברית לכיתה ח'

נוסח א'

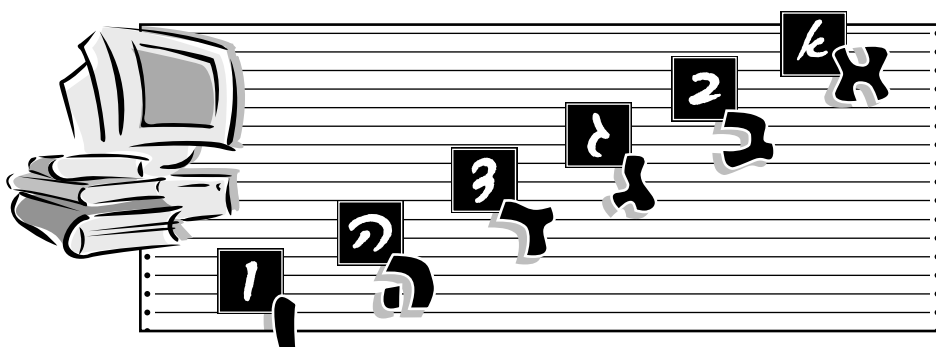
מס' התלמיד/ה באלפון

שם התלמיד/ה _____

הכיתה _____

שם ביה"ס _____

שם היישוב _____

שאלון לתלמיד/ה

סמן/י בתוך הריבוע המתאים.1. האם את/ה בן או בת? ₁ בן ₂ בת

2. באיזו כיתה ח' את/ה לומד/ת?

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
15ח	14ח	13ח	12ח	11ח	10ח	9ח	8ח	7ח	6ח	5ח	4ח	3ח	2ח	1ח

תלמידים יקרים,

לרשותכם 90 דקות.

קראו בעיון את כל הקטעים, וענו בתשומת לב על כל השאלות.

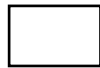
אינכם חייבים לענות על השאלות לפי סדר הופעתן.

בדקו היטב את תשובותיכם לפני מסירת המבחן.

בשאלות שבהן אתם נדרשים **לכתוב תשובה**, כתבו אותה במקום המיועד לכך.בשאלות שבהן אתם נדרשים **לבחור תשובה נכונה מבין כמה תשובות**, בחרואת התשובה, וסמנו לידה.דוגמה 1:

מיהו היונק הגדול ביותר?

פיל ₁סוס-יאור ₂לווייתן ₃ג'ירפה ₄דוגמה 2א. בשעה יש 60 דקות. ₁ נכון ₂ לא נכוןב. ביממה יש 60 שעות. ₁ נכון ₂ לא נכון**בהצלחה!**

פרק ראשון

קראו את הקטע שלפניכם, וענו על השאלות שאחריו.

גם קופים שואפים להוגנות

מעובד לפי מאמרה של מרים דישון ברקוביץ, שהתפרסם ב"גלילאו", גיליון אוקטובר 2003

- 1 השאיפה להוגנות היא תכונה אנושית רווחת. רובנו משווים בין המאמץ שאנו משקיעים במשימה מסוימת והשכר שאנו מקבלים תמורתו, ובין המאמץ שאחרים משקיעים והשכר שהם מקבלים תמורתו. כאשר אנו מגלים אי-שוויון בולט בין מאמץ ובין תמורה, הדבר חוֹרָה לנו, במיוחד כאשר אחרים מקבלים תמורה גבוהה יותר בעבור מאמץ זהה.
- 5 השאיפה להוגנות קיימת בכל התרבויות בעולם, אבל האם היא נחלתם הבלעדית של בני אנוש? מחקר חדש, שנערך בארצות-הברית, בדק אם לקופים יש רגישות להוגנות בדומה לבני אדם. החוקרים מצאו כי כאשר הקופים מרגישים כי היחס אליהם אינו הוגן, הם מגיבים בחוסר שביעות רצון, כמו בני אדם הנמצאים במצב דומה.
- 10 במחקר נבחנו חמישה זוגות של קופים שלוש פעמים, בכל פעם בתנאים שונים. החוקרים שמו כל זוג של קופים בכלוב כך שהקופים יכלו להתבונן זה בזה. אחד מן הקופים בכל זוג היה הקוף הנבחן.
- 15 בפעם הראשונה נערך המבחן בַּתְּנָאִי הוגנות. גם הקוף הנבחן וגם בן זוגו קיבלו פרוסת מלפפון בתמורה להושטה מוצלחת של חלוק-אבן. אם הקוף לא ביצע את המשימה כראוי, כלומר לא הושיט את חלוק-האבן, או זרק אותו לעבר החוקרים – הוא לא זכה בפרס.
- 20 בפעם השנייה נערך המבחן בַּתְּנָאִי אי-הוגנות. הקוף הנבחן קיבל פרוסת מלפפון כפרס, ואילו בן זוגו קיבל עינב, פרס החביב על הקופים יותר מאשר מלפפון.
- 25 בפעם השלישית נערך המבחן בַּתְּנָאִי אי-הוגנות בולטים. בעוד הקוף הנבחן נאלץ להתאמץ ולהושיט חלוק-אבן כדי לקבל פרוסת מלפפון, בן זוגו קיבל עינב מן החוקר בלי שנדרש להושיט לו דבר.
- 25 התגובה של הקופים שהשתתפו במבחן על החלוקה הבלתי הוגנת של הפרסים הייתה מעניינת מאוד. קופים שראו כי בני זוגם מקבלים פרס

גבוה יותר, או מקבלים פרס גם כשלא השקיעו כל מאמץ, סירבו לשתף פעולה עם החוקרים, ולא הסכימו לקבל מלפפון בתור פרס.

מהמחקר עולה כי בדומה לבני אדם, גם קופים מודדים ערך של פרס במושגים יחסיים. הם משווים את הפרס שקיבלו לפרס שקיבל חברם בעבור מאמץ דומה. מתברר כי קופים, בדומה לבני האדם, אינם סובלים אי-צדק חברתי.

באדיבות "גלילאו" ומרים דיסון ברקוביץ

השאלות

שאלה 1

מהו ההסבר המתאים למושג ה**הוגנות** (לפי שורות 1–5)?

- סמנו רק ליד התשובה הנכונה.
- 1 תמורה גבוהה בעבור מאמץ זהה
- 2 תמורה זהה בעבור מאמץ זהה
- 3 תמורה ללא קשר למאמץ
- 4 תמורה נמוכה בעבור מאמץ זהה

שאלה 2

לפניכם שני משפטים.

לפי השורות 6–10, סמנו ליד כל אחד מהם אם הוא **נכון** או **לא נכון**.

סמנו במקום המתאים.

א. אצל עמים שונים בכל העולם קיימת שאיפה להוגנות.

1 נכון 2 לא נכון

ב. קופים אינם רגישים לצדק חברתי.

1 נכון 2 לא נכון

שאלה 3

השלימו את הטבלה.

תנאי המחקר	הקוף הנבחן	בן זוגו של הקוף הנבחן
תנאי הוגנות	המשימה: <i>השטת חלוק אבן לחוקרים</i>	המשימה: _____ (א)
	התמורה: _____ (ב)	התמורה: <i>פרוסת אלפון</i>
תנאי אי-הוגנות	המשימה: _____ (ג)	המשימה: <i>השטת חלוק אבן לחוקרים</i>
	התמורה: <i>פרוסת אלפון</i>	התמורה: _____ (ד)
תנאי אי-הוגנות בולטים	המשימה: _____ (ה)	המשימה: _____ (ו)
	התמורה: _____ (ז)	התמורה: _____ (ח)

שאלה 4

סמנו רק ליד התשובה הנכונה.

לפי תוצאות המחקר,

- 1 קופים מעדיפים ענבים על-פני מלפפונים.
- 2 קופים מוותרים על פרס אם עליהם להתאמץ בעבורו.
- 3 קופים עלולים לתקוף את החוקרים אם הם לא הוגנים כלפיהם.
- 4 קופים מצפים לקבל פרס זהה בעבור מאמץ זהה.

שאלה 5

מהי מטרתו העיקרית של הקטע?

סמנו רק ליד התשובה הנכונה.

- 1 למסור מידע על מחקר בנושא הוגנות.
- 2 לשכנע את הקוראים להתנהג בהוגנות.
- 3 להשוות את היחס להוגנות בתרבויות שונות.
- 4 לתת הנחיות להתנהגות הוגנת במחקר.

שאלה 6

בשורה 16 כתוב: "כלומר לא הושיט את חלוק־האבן".

באיזו מילה אפשר להחליף את המילה **כלומר**?

סמנו רק ליד התשובה הנכונה.

- 1 כאשר
- 2 מכיוון ש...
- 3 פירוש הדבר
- 4 אחר-כך

מס' התלמיד/ה באלפון

שאלה 7

בשורות 18–19 כתוב: "הקוף הנבחן...., ואילו בן זוגו קיבל עינב".

איזה קשר מבטאת מילת הקישור **ואילו**?

סמנו רק ליד התשובה הנכונה.

1 הדגמה

2 ניגוד

3 תנאי

4 סיבה

שאלה 8

לפניכם שישה צירופי מילים.

סמנו ליד כל צירוף אם הוא **סמיכות** או **שם עצם ותוארו**.

סמנו במקום המתאים.

א. פרוסת מלפפון ₁ סמיכות ₂ שם עצם ותוארו

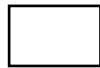
ב. תמורה גבוהה ₁ סמיכות ₂ שם עצם ותוארו

ג. יחסים ידידותיים ₁ סמיכות ₂ שם עצם ותוארו

ד. תנאי הוגנות ₁ סמיכות ₂ שם עצם ותוארו

ה. בן זוג ₁ סמיכות ₂ שם עצם ותוארו

ו. מאמץ זהה ₁ סמיכות ₂ שם עצם ותוארו

פרק שני

קראו את הקטע, וענו על השאלות שאחריו.

ים זה לא פח זבל

מעובד לפי מאמרה של דורית טליתמן, שהתפרסם ב"ירוק כחול לבן: ביטאון פורום המשק והכלכלה למען

איכות הסביבה", גיליון 30, פברואר-מרץ 2000

- 1 מפעלים מזרימים אל הים שפכים תעשייתיים, שחלקם מסוכנים לבני אדם. שפכים אלה מכילים חומרים מזהמים, כגון מתכות רעילות, חומצות וחיידיקים שונים. אַנְיוֹת וּמְכָלוֹת מרוקנות לתוך הים נפט גולמי ושאריות דלק. החומרים המזהמים עלולים לפגוע באוכלוסיית בעלי החיים בחוף ובים או באלה הניזונים מהם. נוסף על כך, הם פוגעים בעקיפין בבני אדם, מפני שחומרים מזיקים, כמו כספית רעילה המצטברת בגופם של דגי מאכל, מגיעים בסופו של דבר אל שולחנם.
- 5 הים סופג ושותק. אבל מי שאינו רוצה לשתוק, מגלה שלא תמיד הוא יכול לעשות משהו. אתם מטיילים להנאתכם על שפת הים, ולפתע מבחינים בגושים מוזרים הצפים על-פני המים. אתם רואים צינור שפכים הפולט נוזלים דלוחים, החשודים כרעילים, או כתם שמן שחור ומאיים, המתפשט לעבר החוף. הדבר הראשון העולה בדעתכם כאזרחים טובים ואכפתיים הוא למהר ולדווח על כך לרשויות המתאימות. אתם מנסים לאתר את מוקד החירום הטלפוני, אך מופתעים לגלות ש"אין חיה
- 10 כזאת". אינכם מתעצלים, מתקשרים למשרד לאיכות הסביבה, ומבקשים לדבר עם האחראים לפיקוח על ים וחופים. שם רושמים את פרטי התלונה, ואף מבטיחים לבדוק את הנושא ולטפל בו. משלב זה התלונה עוברת דרך ארוכה ופתלתלה, המניבה תוצאות חלקיות, על-אף מסירותם של עובדי אגף הפיקוח.
- 20 החוקים וההקפדה על שמירתם נועדו להגן על משאבי הטבע, אך הדרכים לשמור על קיום החוקים האלה אינן יעילות. פסקי הדין, הניתנים בתום הליך ממושך ומייגע, אינם חמורים דיים כדי להרתיע את אלה שזיהמו את הים והחופים. המצב הזה טעון שיפור יסודי. עד שנת 1988 לא היה בישראל חוק אשר אוסר על מפעלים, על בתי עסק או על מתקנים אחרים
- 25 לזהם את הים בשפכים ביתיים ותעשייתיים. בשנת 1988 נחקק בישראל

- החוק למניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים, אבל הים שלנו עודנו מזוהם. מה נדרש לעשות כדי שֶחוק זה יִקָּם?
- כדי להתמודד עם זיהום קיים, יש לאתר תחילה את אלה שזיהמו, ועל כך מופקדים אנשי אגף הים והחופים במשרד לאיכות הסביבה. הללו עושים מאמצים רבים, אך מספרם מועט. יש לעודד את הציבור לדווח על כל זיהום, ויש לשכנע את אלה שזיהמו לדווח על הנזק שהם גרמו. כך אפשר יהיה להשיג שיפור ניכר של המצב.
- מחקר שנערך לאחרונה מראה כי 60% מן התלונות על זיהומים בים או בחוף הוגשו על-ידי אזרחים, כמחציתן – על-ידי אזרחים שהיו באתר במקרה, וכמחציתן – על-ידי עובדי נמלים, המצויים בקרבת הים בעבודתם.
- אין ספק כי מספר הדיווחים היה גבוה יותר אילו עמד לרשות האזרחים מוקד חירום מתאים. רבים מאלה המבקשים לדווח על זיהומים מתלוננים על כך שאין כתובת ברורה לפנות אליה. למענם, מומלצות שתיים מן השיטות הנהוגות בארצות-הברית: הראשונה היא קו חירום שיופעל 24 שעות ביממה, והשנייה היא פרס כספי גבוה, שיינתן למגישי תלונה שתסתיים בהרשעה.

השאלות

שאלה 10

מהם הנזקים העלולים להיגרם כתוצאה מזיהום הים? ציינו שניים **לפי הקטע**.

1.

2.

.....

מס' התלמיד/ה באלפון

שאלה 11

בשורות 5–6 כתוב: "הם פוגעים בעקיפין בבני אדם".

מה פירוש המילה **בעקיפין**?

סמנו רק ליד התשובה הנכונה.

- ₁ בצורה לא ישירה ₃ בדרך-כלל
₂ במעגלים ₄ בצורה מסוכנת

שאלה 12

לפניכם חמישה משפטים.

סמנו ליד כל אחד מהם אם הוא **עובדה** או **דעה**.

סמנו במקום המתאים.

א. החוק למניעת זיהום הים נחקק בישראל בשנת 1988.

₁ עובדה ₂ דעה

ב. אין ספק כי מספר הדיווחים היה גבוה אילו היה מוקד חירום.

₁ עובדה ₂ דעה

ג. השפכים התעשייתיים המוזרמים לים מכילים חומרים מזהמים.

₁ עובדה ₂ דעה

ד. כדאי להעניק פרס כספי למתלוננים.

₁ עובדה ₂ דעה

ה. רוב התלונות מוגשות על-ידי אזרחים.

₁ עובדה ₂ דעה

שאלה 13

א. בשורות 14–15 כתוב: "אין חיה כזאת".

מה תפקיד המרכאות במשפט הזה?

סמנו רק ליד התשובה הנכונה.

- ₁ ציטוט, מובאה ₃ לשון דיבור
₂ דיבור ישיר ₄ כינוי חיבה

ב. בשורה 35 כתוב: "וכמחציתן". כיצד תחפשו את פירוש המילה הזאת במילון?

סמנו רק ליד התשובה הנכונה.

- ₁ כמחציתן ₃ מחצית
₂ מחציתן ₄ חצי

שאלה 14

א. בשורות 8–12 הכותבת משתמשת בשמות תואר רבים כדי לתאר את זיהום הים.

העתיקו רק שלוש מילים שהן שמות תואר:

1. _____ 2. _____ 3. _____

ב. סמנו רק ליד התשובה הנכונה.

מטרת השימוש בשמות תואר רבים היא:

- ₁ להציג את האשמים בזיהום הים.
₂ להדגיש את הסכנה של זיהום הים.
₃ לציין את סוג החומרים המזהמים.
₄ לדווח על אדישות הציבור.

מס' התלמיד/ה באלפון

שאלה 15

א. סמנו רק ליד התשובה הנכונה.

בשורה 30 כתוב: "אך מספרם מועט".

במילה **מספרם** מתכוונים

1 לציבור המתרחצים.

2 לאנשים שמזהמים.

3 לאנשים שאכפת להם.

4 לאנשי אגף הים והחופים.

ב. סמנו רק ליד התשובה הנכונה.

בשורה 34 כתוב: "הוגשו על-ידי אזרחים".

במילה **הוגשו** מתכוונים

1 לתלונות.

3 לאזרחים.

2 לזיהומים.

4 לעובדי הנמלים.

שאלה 16

מהי הטענה העיקרית של כותבת המאמר? כתבו במשפט אחד.

שאלה 17

אחת ההמלצות של כותבת המאמר היא "פרס כספי גבוה, שיינתן למגישי תלונה שתסתיים בהרשעה" (שורות 41–42).

האם אתם מסכימים עם ההמלצה הזאת? נמקו את תשובתכם.

פרק רביעי

לפניכם שתי פניות של קוראים ל"עיתון חי" (המגזין לחיות הבית בישראל),

גיליון 406, מאי 2003.

קראו אותן, וענו על השאלות שאחריהן.

שאלה:

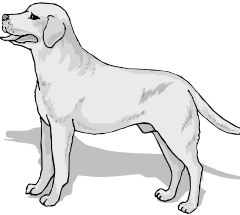
יש לי חתולה סיאמית בת 9 חודשים. החתולה שלי אוכלת מצעים, גרביים ומגבות, ובגללה כל הבדים והבגדים בבית קרועים ומלאי חורים. מה לעשות?

תשובה:

נטע שלום,

אנו ממליצים שתמצאי לחתולה שלך צעצועים שהיא תאהב. כך היא תתעסק יותר עם הצעצועים ופחות במצעים ובבגדים שבבית. רצוי גם לדאוג לה לבלוץ עץ או לרהיט שבו היא תוכל לגרד את ציפורניה. כמו כן, בזמן שהיא אוכלת דברים שאסור לה, יש להשמיע רעש מפחיד, כמו רעש של מכה חזקה על השולחן, או להתיר עליה מים מרחוק. כך היא תבין שבזמן שהיא אוכלת מצעים או בגדים קורה לה "משהו רע". אנו ממליצים לך גם לרכוש אצל הווטרנר חומר מר במיוחד המיועד לחתולים, ולמרוח אותו על הדברים שאותם היא הורסת. ברגע שהיא תשים בפה בגדים או מצעים שטעמם מר, היא תבין את המסר, ותחדל לגרום נזקים.

ד"ר נרי וד"ר ירון

שאלה:

קיבלתי גור כלבים בן חודש מסוג לברדור. הייתי רוצה לקבל "טיפים" איך להשאירו לבד בבית בזמן שאני בעבודה. איזה אוכל כדאי לתת לו? האם אפשר לתת לו חלב?

תשובה:

דפנה שלום,

ישנם הרבה ספרים על טיפול בגורים, ולכן ננסה לעזור לך על קצה המזלג. לפני שאת יוצאת מן הבית מומלץ להאכיל את הגור. כדאי להשאיר לו חפצים, כמו עצם למשחק, קבנוס יבש, עצם של בקר וגם צעצועים הנמכרים בחנויות לחיות. את יכולה להפעיל את הטלוויזיה כדי שהגור יראה תמונות זזות וישמע קולות, וכך יירגע.

עליך לתת לגור אוכל מיוחד. עד גיל שלושה חודשים צריך להאכיל את הגור ארבע ארוחות ביום, בין שלושה חודשים לחצי שנה - שלוש ארוחות ביום, ובין חצי שנה לשנה - שתי ארוחות ביום. יש לתת לגור גם אוכל יבש וגם אוכל רטוב. אסור לתת לו עצמות ודברי מאכל מתוקים, חריפים או מלוחים. מומלץ לתת לכלבים חלב. אחוז קטן מבין הכלבים אלרגיים ללקטוז שבחלב, ואלה מגיבים על שתיית החלב בשלשולים. אבל רוב הכלבים נהנים מן החלב, והחלב תורם לבריאותם.

ד"ר נרי וד"ר ירון

באדיבות "עיתון חי", ד"ר נרי וד"ר ירון

השאלות**שאלה 19**

לפניכם חמישה משפטים. על-פי תשובות המומחים בשני הקטעים, סמנו ליד כל אחד מהם אם הוא **נכון** או **לא נכון**. סמנו במקום המתאים.

א. גורי כלבים נבהלים מקולות הנשמעים בטלוויזיה.

₁ נכון ₂ לא נכון

ב. יש לתת לגורי כלבים רק אוכל רטוב.

₁ נכון ₂ לא נכון

ג. רוב הכלבים אוהבים חלב.

₁ נכון ₂ לא נכון

ד. אסור להשאיר את החתולים לבד.

₁ נכון ₂ לא נכון

ה. חתולים נבהלים מרעש חזק.

₁ נכון ₂ לא נכון

.....

מס' התלמיד/ה באלפון

שאלה 20

לפי תשובת המומחים, כיצד תדע דפנה אם הגור שלה אלרגי לחלב?

סמנו רק ליד התשובה הנכונה.

- 1 הגור לא ישתה חלב.
- 2 הגור יסרב לשחק בצעצועים.
- 3 הגור ישלשל לאחר שתיית חלב.
- 4 הגור ישלשל לאחר אכילת ממתקים.

.....

שאלה 21

בתשובה לדפנה אומרים המומחים: "ננסה לעזור לך על קצה המזלג".

למה הם מתכוונים?

סמנו רק ליד התשובה הנכונה.

- 1 שהם ייתנו לה עצות הקשורות לאוכל.
- 2 שהם ינסו לעזור לה בכל דרך אפשרית.
- 3 שהם מציעים לתת לגור מעט אוכל.
- 4 שתשובתם תהיה קצרה מאוד.

.....

שאלה 22

לפניכם משפטי המלצה מתוך הקטע. הפכו כל המלצה להוראה.
השתמשו בפועל בצורת ציווי.

דוגמה:

המלצה: מומלץ להאכיל את הגור לפני שאת עוזבת את הבית.

הוראה: האכילי את הגור לפני שאת עוזבת את הבית.

א. **המלצה:** את יכולה להפעיל את הטלוויזיה.

הוראה: _____

ב. **המלצה:** רצוי לקנות לחתולה בול עץ.

הוראה: _____

ג. **המלצה:** כדאי לתת לכלבים חלב.

הוראה: _____

.....

שאלה 23

לפניכם רשימה של אנשים שיש להם בעיות עם חיות המחמד שלהם. מי מהם יוכל למצוא פתרון לבעייתו בתשובות המומחים?

סמנו ליד התשובה הנכונה.

א. מי שיש לו כלב שגילו מעל שנה, והוא אינו יודע כמה ארוחות צריך לתת לו.

₁ כן ₂ לא

ב. מי שיש לו חתולה סיאמית המגרדת את ציפורניה בדלת הכניסה.

₁ כן ₂ לא

ג. מי שיש לו חתול פרסי שמלכלך כל פינה בבית.

₁ כן ₂ לא

ד. מי שיש לו גור לברדור, והוא אינו יודע אם מותר להאכילו בשוקולד.

₁ כן ₂ לא

שאלה 24

המומחים עונים לשאלות על כלבים וחתולים. איזו מבין שתי התשובות יכולה לסייע יותר למי שמגדל בעל חיים אחר (לא כלב ולא חתול)? נמקו את תשובתכם.

בהצלחה!

